

KITARTÁS

A „KITARTÁS” KÖLCSÖNÖSEN SEGÉLYZŐ ORSZÁGOS EGYESÜLET HIVATALOS LAPJA

→ MEGJELENIK MINDEN HÓ 1-ÉN. ←

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII. Baross-tér 17.
II. emelet 19.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
TURTSÁNYI VILMOS.

A „Kitartás” egyesület alapszabályait a nmélt. m. kir. belügyminiszterium 49.452.902. szám alatt hagyta jóvá.

Vasuti balesetek.

Egy idő óta jóformán minden napra esik egy-két baleset. Vonatok összeütközése, kisiklása napirenden vannak. Azt lehetne gondolni, hogy a régi kipróbált, lelkiismeretes alkalmazottakat csupa tudatlan, kötelességet nem ismerő népség váltotta fel, a kik úgy játszanak a rájuk bízott vagyonnal, emberélettel, mint a középkori spanyol zsoldosok a koczkákkal.

Pedig az alkalmazottak ugyanazok, mint azelőtt, és azt sem lehet mondani, hogy lényeges újítások történtek volna a vasutnál, melyek átmenetileg ezt a bizonytalanságot szülhetnék.

Az igaz, hogy előbb is történtek kisiklások, egy-két összeütközést is regisztráltak a napilapok, de ezek oly ritkaságszámúak mentek, hogy az általános figyelmet nem keltették fel. Mindenki a véletlen végzetes összejátszásában, az ember veleszületett gyarlóságában találta az okát ezeknek a ritkán előforduló szerencsétlenségeknek és nemcsak az elszerecséltélnek, de még a baleset előidézője iránt is részvétet keltettek. A felháborodásnak azonban nyoma sem volt ilyen alkalmakkor.

A legutolsó időben előfordult túlgyakori balesetek azonban egészen más elbírálás alá esnek. Ezek sokaságuk folytán tényleg veszélyeztetik a közbiztonságot s ez okból jogos megbotránkozást keltenek a közönségben. Ezeknek tehát nemcsak a közvetlen, de közvetett okait is kutatni kell és ha kiderültek, a legkérlelhetlenebb szigorral elejét kell venni, hogy a jövőben meg ne ismétlődhessenek.

Kutatni kell, mondjuk, nem pedig valakire vagy valamire ráfogni a hibát.

A balesetek elintézésének most divó rendszere annyiban helytelen, hogy alig terjed ki többre, mint a hibás, vagy hibásnak állított személy megbüntetésére. Ennél pedig egy nagyon különös jelenség észlelhető. A legtöbb esetben az intéző hivatalnok kimenekül a felelősség alól és holmi apró váltóörök, jobb esetben a vonatkiszérő személyzet, vagy egy-egy mozdonyvezető látszik hibásnak, holott ezeknek gondatlansága vagy feledékenysége a végrehajtó szolgálatot teljesítő hivatalnok helyes intézkedéseivel szemben mindenkor hatálytalanává válnék, ha ez a magasabb intelligenciával rendelkező közeg intézkedéseinek keresztülviteléről meg is győződnek. Ennél a pontnál azonban egy pillanatra meg kell állanunk, mert felmerül a kérdés, hogy ez lehetséges-e? A vasutasok az állítják, hogy nem, mert legelőbb esetben fizikai lehetetlenségekbe ütköznek. A vasut azonban adott esetekben éppen ezekkel a lehetetlenségeket tartalmazó szabályaival

védekezik, illetve igyekszik magáról elhárítani a felelősséget, habár ő maga is tudja, hogy a forgalmat az általa kiadott utasítások pontos betartása mellett lebonyolítani képtelenség. A forgalom akadálytalan lebonyolítása tehát kizárólag az alkalmazottak ügyességén, rátermettségén, az eshetőségek gyors mérlegelésén nyugszik.

Hogy valaki ezekkel a tulajdonságokkal bírjon, ahhoz nagy intelligencia szükséges, máskülömben a sokszor beálló rendkívüli helyzetekben, melyeknek helyes megoldása gondos körültekintést feltételez, a szolgálattevő tanácstalanul állana. Ilyenkor talán éppen a hivatkozott szabályoknak betartása okozhatna bajt, mert az egész vonal forgalmának lebonyolítását megakadályozhatná.

Ezek után a forgalmi utasítás hiányosságában rejlik a balesetek előidézésének egyik lehetősége.

A másik abban, hogy pályaudvaraink egy részének, közülük különösen a budapest-keleti pályaudvarnak, a megnövekedett forgalom igényeinek nem megfelelő és annyira hibás a berendezése, hogy biztonsági szempontból a legenyhébb kritikát sem bírja elviselni.

Ha tehát a szolgálatnak teljesen szabályszerű lebonyolítása lehetetlenné válna, továbbá ha egyes állomásokon a helytelen berendezések folytán a legkisebb mulasztás, vagy feledékenység is már a legnagyobb veszedelmet képes előidézni; ha tehát a forgalomnak biztonsága a szakképzettség mellett nagyrészt még az egyeseknek rátermettségétől is függ, akkor elsőrendű követelmény, hogy ilyen állomásokra csak a legkiválóbb erők alkalmaztassanak és a legszigorúbb ellenőrzés alatt álljanak. A balesetek eshetőségének harmadik okát az alkalmazottak egyéni képességét túlhaladó, tehát nem megfelelő beosztásában kell keresni.

A keleti pályaudvaron legutóbb történt vonatösszeütközés okai az előbb említettek megdöbbentő igazságáról tudnának bizonyosságot szolgáltatni. Talán a köteles ellenőrzés hiánya is némi árnyékot borítana erre az állomásra.

A míg tehát más befolyások, szimpátia vagy antipátia és csak legritkább esetekben az egyéni érdem lesz irányadó az alkalmazottak beosztása körül, addig a vasutnak annál gyakrabban lesz része olyan meglepésekben, mint a legutóbbi balesetek, mennél inkább szem elől téveszti az őt egyfolytában ostromló magánérdekek tömkelegében a közérdek.

A véletlen összejátszása, hogy rég elkövetett hibáknak következményei éppen most válnak nyilvánvalókká, de semmi esetre sem állanak összefüggésben a

vasutasoknak társadalmi szervezkedésével. Végzetes hiba volna, ha ezen a czímen már megindult hajsza a vasutasok intézményei ellen folytatódna. Arról a vasut könnyen meggyőződhetik, hogy a hibás közegek vagy nem is tagjai a szövetségeknek, vagy legalább activ részt nem vesznek bennök. A felmerült balesetek behatóbb vizsgálatánál csak az világlanék ki, hogy daczára a nagy anyagi gondoknak, rossz forgalmi utasításnak és a berendezések avultságának, a vasutasok kiváló szorgalommal, szakértelemmel és sokszor emberfeletti megfeszítéssel teljesítik nehéz szolgálatukat. A balesetek előidézői rendszerint olyan emberek, a kik képességeiket túlhaladó beosztásukat összeköttetéseknek vagy más befolyásoknak köszönhetik és abban a hitben élnek, hogy fejletlen kötelességérzetüket mindenkor pótolni tudják pártfogóiknak súlyával. Itt nyilvánul meg azután sűrűn a minden komolyságot és felelősségérzetet nélkülöző könnyelműség, a kötelességeknek rendszeres eltöltése az alantas kisebb intelligenciával bíró segédzemélyzetre. Mindezt ki tudná deríteni egy beható, személyeket nem érintő vizsgálat; ki azt is, hogy a szolgálatnak sokszor legfontosabb mozzanatait az a személyzet — még pedig önállóan — végzi, a melyet a szolgálattevő ellenőrizni, tehát irányítani és utasítani volna köteles. Ha tehát most már tulsok a baleset, annak egyedüli oka, hogy tulsok olyan alkalmazottja van a vasutnak, a kinek alkalmazásukkor és még inkább beosztásukkor másoknak az érdeme vagy befolyása volt az irányadó

Habár a vasutasok panaszkodnak és jogosan, hogy szolgálatuk terhes és a rohamosan növekedő forgalom hovatovább azt elviselhetlenné teszi, alig lehet egy-két esetet mondani, melynél éppen ezen egyedüli ok idézte volna elő a balesetet. Ez maga olyan fényes bizonyítéka a testület kiválóságának és rátermettségének, hogy még a leghitványabb rosszakarat sem tudja érdemeiket elhomályosítani.

A vasut azonban még ilyen vis-major-nak beillő eseteknél is elhárítja magáról a felelősséget és az a szerencsétlen agyoncsigázott vasutas, a ki természetfeletti akaratával igyekezett leküzdeni halálos kimerültségét, viseli a bekövetkezett esetnek súlyos következményeit. Kénytelen viselni, mert senki sem hiszi el neki, hogy idegzete akarata ellenére felmondta a szolgálatot. Laikus ember nem alkothat magának fogalmat olyan szolgálatról, melyet nem ismer, melynek nagy lelki izgalmait őt soha nem érintették. A büntető törvény pedig az előtte álló közveszélyes cselekmény elbírálásánál mind-

ezeket legjobb esetben is csak enyhítő körülménynek tekintheti a büntetés kiszabásánál.

Több előkelő napilap foglalkozott a keleti pályaudvaron történt esetből kifolyólag a balesetek gyakoriságával. Az egyik ennek kapcsán a hibás közeget védelembe is vette. Ez a vizsgálat dolga; az majd ki fogja deríteni az igazságot. A vasutasok között nagy megdöbbenést keltett azonban egy másik cikk, mely a vasutasok összességét igyekszik bünbakul odaállítani. Fegyelmezetlenséget, kötelességérzet hiányát, könnyelműséget emleget és végül oda következtet, hogy a vasuti baleseteknek egyedüli okai a *vasutas szövetségek*, melyek a személyzet összes figyelmét lekötik.

Hogy ez a cikk kezdettől végig nélkülözi a balesetek okainak igazságos elbírálásához szükséges szakértelmet és pártatlanságot, azt még laikus ember is rögtön felismeri; de maga a lap is — sajnos, elkésve — felismerte, a mikor a cikk védelmére felvonultatott olyan vasutas nyilatkozatokat, melyekből az ugyan fényesen kiviláglik, hogy a cikkírók képességeiket túlhaladó állásaikba érdemellenül juthattak, de semmi esetre sem az említett cikkben foglalt igazsága. Mert mi köze a vasuti szolgáltatnak egyáltalán a vasuti szövetségekhez, vagy a vasutasok más társadalmi intézményeihez? A vasutasok ezekben egyik törvényadta jogokkal élnek és gyakorolják ezen jogukat a törvények keretein belül, tehát nem gátolhatók ezen törekvéseikben.

Ha a vasutasok egyesülési jogaikkal élve a közérdeket károsítanák, ennek meggátlására a belügyminister van hivatva, ha csak a vasut érdekeit sértik, akkor az panasszal élhet. Közintézmény lévén, mindenestre bekövetkező alapos vizsgálat alapján megfelelő ítéletet is provokálhat. Nem is képzelhető, hogy a vasutnak erre szüksége volna, ha ő ezekkel a magánjellegű intézményekkel semmi vonatkozásban nem volna. Ezeket épp úgy nem kellene tudomásul vennie, mint alkalmazottainak vallását, vagy más a szolgálatot nem érintő magánügyeit. Csakhogy a vasut tudomásul vette a vasutasok magánintézményeit, mikor ezekre nézve a belügyminister illetékességét magára ruháztatta. Tudomásul vette már akkor is, mikor a fogyasztási és hitel-szövetkezethetnél néhány magánérdeknek felülve, a hivatalos levonásokat megengedte, a hivatalos ellenőrzést kiküldetés alakjában elfogadta és ezáltal szoros kapcsolatba hozta azokat intézetével. De legjobban tudomásul vette akkor, mikor túrta, hogy a hivatali tekintélyt — ha burkoltan is — az egyesületek és szövetkezetek tisztsegeinek betöltésénél bárki is saját javára felhasználhassa.

Ezek a hibák akkor bosszulták meg magukat, mikor az alkalmazottak mozgalmi után minden vonalon a legnagyobb botrányok előidézése mellett az ugynevezett *»hivatalos«* jelölteket a vasutasok intézményeikből kibuktatták. Ez volt az első csorba, melyet a hivatalos tekintély önző célok szolgálatában kénytelen volt elszenvedni. Ezeket a hibákat követte a szövetségek felügyeletének átvállalása. *Ha a felsőbbégek nem vették volna hivatalosan tudomásul és nem nyultak volna beléjük hatalmi szempontból, akkor ma hatal-*

muk lenne felettük, mert mint tisztán magánintézmények, a legcsekélyebb befolyást sem gyakorolhatták volna a szolgálat rovására, de annál jobban működtek volna kulturális és társadalmi téren.

A vasutasok zöme nincs ma tisztában a szövetségek hatáskörével. A legtöbb emberben azt a hitet keltik — kivált a kevésbé intelligens elemekben — *hogy felette állanak a szolgálatadónak, annak ellenőrzésére vagy egyenesen megtorlásra hivatva!* Ezt bizonyítja azon szintén egy lapban felpanaszolt fenyegetés, hogy a büntetendő alkalmazott a szövetség védelme alá akar menekülni. A szövetségek pedig nem is merik az ilyeneket határozottan elutasítani, mert tekintélyüket féltik, ha nem hagynák meg ebben a hilyükben és ha igazi hivatásukkal leplezetlenül tagjaik elé állanak.

Ezek után a vasut panaszkozhatik ugyan tekintélyének hanyatlásáról, de hogy a vasutasok intézményei, mint ilyenek, a szolgálatot veszélyeztetnék, nem állhat meg.

Tekintse a felsőbbség magánintézményeknek a vasutasok minden egyesülését, *ne legyen sem actív, sem pedig passív érdekelve bennük*, alkalmazottainak hivatalos színezettel bíró érdekeltységét ne túrje, örködjön a felett, *hogy a hivatali tekintélyt ne lehessen korteszésközékként felhasználni* ezeknél az intézményeknél, akkor nem fognak olyan jogokat maguknak arrogálni, melyek nem illetik meg; hanem alapszabályszerű kötelességeik teljesítésében nemcsak a vasutnak, hanem a közérdeknek is hasznára fognak válni. Gondoskodják a vasut arról, hogy *ne legyen okuk a vasutasoknak szövetségeikben szolgálati ügyekkel foglalkozni és akkor nem lesz szüksége arra, hogy velük tekintélyének rovására alkudozzék.*

A szolgálati érdek megóvása céljából azonban minden hibás közege ellen tekintélyének egész súlyával lépjen fel, tagja-e a vagy nem az illető valamely szövetségnek, akkor rövid időn belül helyre fog állni ismét az a sokszor kifogásolt fegyelem.

Azonban semmi esetre sem egyeztethető össze a vasut méltóságával és tekintélyével, hogy alkalmazottait és intézményeiket alaptalan vádakkal meggyanúsítani engedni talán azért, hogy a neki nem tetsző szövetségek megszüntetését annak idején tetszetős, de valótlan okokkal igazolhassa.

Ha a szövetségeknek jelenlegi működése sérti a vasut tekintélyét, akkor kétségbevonhatlan hatalmával lépjen fel ellenük nyiltan, eltiltva őket mindattól, a mivel hatáskörüket túllépték, ha ez nem használna, akkor oszlassa fel.

Ha erre vonatkozó intézkedése nem sért jogot, soha senki sem fogja vádolni érte, vagy pártját fogni annak a szövetségnek, mely hamis czéger alatt más célokat követett. Egy olyan testületet azonban, mint a vasutasoké, még a legnagyobb érdekek szolgálatában sem szabad alaptalan vádakkal illetni, vagy megengedni, hogy ilyen vádakkal mások illessék, tehát a szövetségeket sem azzal, mintha a gyakori baleseteknek ők volnának okai.

Mert ha az igaz, hogy a vasutnál csak a legkiválóbb emberanyag állhatja

meg helyét a hozzá fűződő nagy erkölcsi és anyagi érdekek folytán, akkor elsődrendű érdek, minden egyes alkalmazott helyének megválasztása is képességei szerint. És ha, mint most, rohamosan szaporodnak a bajok, akkor azokért senki mást nem lehet felelőssé tenni, mint azokat, a kik illetéktelen befolyásoknak engedve, a rendelkezésre álló erőket helytelenül vagy meggondolatlanul nagyobb felelősséggel ruházták fel, mint a milyenre erkölcsileg vagy fizikailag képesek.

EGYESÜLETI ÜGYEK.

Az egyesület tagjait megillető kedvezmények:

Egyesületi tagjaink a következő kedvezményekben részesülnek:

1. Minden tag halálesetre a Dordrecht életbiztosító társaságnál van biztosítva, mint a kezei közt levő és a társaság által kiadott kötvényben részletezve van. Ha a tag bármely okból baleset ellen már nem biztosítható, a baleset folytán beállott halál esetére is megkapja a kötvényben annak módozatai szerint biztosított összeget.

2. Minden tag 60 éves koráig a „Providentia“ általános biztosító társaságnál ezen társasággal kötött szerződés értelmében és a társaság általános biztosítási feltételeinek keretében baleset ellen van biztosítva még pedig:

a) baleset folytán bekövetkező halál esetén 1000 illetve 2000 korona erejéig,

b) baleset folytán beállott teljes vagy részleges állandó munkaképtelenség esetére a tag 1000, illetve 2000 korona arányában meghatározott százalékos szerinti összeg erejéig.

Minden baleset, annak megtörténte után legkésőbb 24 óra alatt a szerkesztőségnek okvetlen bejelentendő.

3. A tag belépésétől kezdve úgy peres, mint perenkívüli ügyekben az egyesület ügyésze által a készkiadások megtérítése ellenében képviseltek.

4. Az egyesület közlönye minden tagnak belépésétől kezdve díjlanul megküldetik.

5. A tagok kellő biztosíték mellett a „Kitartás Takaré- és Hitelszövetkezet“től kölcsönt vehetnek igénybe.

Segélyezések kimutatása.

Halálozási segélyek:

Lapunk 9. sz. kimutatott segélyösszeg
K 176,500.—

Ujabb segélyek:

1174. Proksch Jakab, S.-A.-Ujhely, a tag halála után 1000 K.
2803. Ábrahám János, Budapest, a tag halála után 1000 K.

Balesetsegélyek:

Lapunk 9. sz. kimutatott segélyösszeg
K 43,287.93

A fütők memoranduma.

A fütők bolondításának második részlete folyó évi október hó 7-én délelőtt 9 órakor válik esedékessé. Ezen a napon fogják megtudni a fütők a miniszter válaszát arra az emlékiratra, melyet ügyvezetőjük annyi ügyességgel összeszerkesztett, hogy a miniszternek nem is valami sok fejtörésbe került olyan megnyugtató választ adni, mely őt semmire sem kötelezi, amelyen azonban a fütők jó ideig törhetik a fejüket, míg kitalálják, hogy tényleg kapnak-e mégis valamit vagy nem. Mielőtt azonban ezt a választ megtudhatnák, végig

kell hallgatniok az elnöki jelentést, továbbá a pénztárnok és ellenőrök jelentését. Az elnöki jelentés csak azt fogja tartalmazni, hogy ő — mint már az elnök — ez alkalommal nincsen elkeseredve, nem bocsátott ki semmiféle meggondolatlan felhívást és nem szándékozik kartársaival a nemzetköziesekhez csatlakozni; tehát nem nyújtott alkalmat denuncziálásra, sem pedig ennek következményeképpen saját elnöki személyének megdorgálására. Az elnöknek megjavulását az ügyvezető ur elismerő szavakkal méltatni fogja, azután pedig a pénztárnoknak szomorú jelentését kell megilletődéssel fogja a választmány meghallgatni. Az ellenőrök nyugodt lelkiismerettel ki fogják jelenteni, hogy olyan pénztárt, amelyikben nincs egy fillér sem, ezidő szerint nem kellett ellenőrizni és kérni fogják a megjelenteket, ha már őket megválasztották, hogy önkéntes adakozás útján legalább annyi pénzt adjanak, melylyel Kertész ur tiszteletdíját és a nem nyilvánosságnak szánt »Vontatás«-t ki leheszen fizetni.

A harmadik pont a memorandum elintézésére volna. Ezt mi fogjuk megmagyarázni a fütőknek, hogy az ügyvezető urnak munkáját megkönnyítsük. A miniszter válasza ugyan hét pecsét alatt őrzött titok, mi tehát csak arra logunk kiterjeszkedni, amit tudunk. »A 25 százalékos soronkívüli előléptetésnek terjedelmét illetőleg intézkedés történt, hogy kiváló szorgalom és képesség címén eszközölhető soronkívüli előléptetések a fütők, előfütők stb. részére kiterjesztetik«.

Ez a pont maga — nem is tekintve annak tartalmát csak e szövegezését — igazán korszakot alkotó nemzeti vívmánynak is beillik. El tudjuk képzelni, milyen irigység uralkodik most a »szentek« és a »nemzetköziesek« táborában, hogy Kertész ur nem az ő elnökük! Az igazán nem lesz az ő hibája, ha a felsőbbég a legszorgosabb keresés után sem tudja a kiváló szorgalmu és képességű fütőket a kívánt terjedelemben megtalálni és úgy jár mint Ábrahám, akit az Uristen annak idején az igazak megkeresésével megbízott. »A szolgálati ruhákra vonatkozó kérelem teljesen figyelembe vétetett és (a még nem létező) új egyenruházati utasításban szabályoztatni fog«. Mindenesetre tanácsos, hogy a fütők jól imádkozzanak, nehogy ez az utasítás is úgy járjon, mint az ügyvezető urnak az a bizonyos jegyzőkönyve.

A harmadik pontban az előléptetés mindazoknak meg van ígérve, akik tényleg előlépnek. »A pihenési idő is legközelebb szabályoztatni fog«. Ezt meglehetősen pontosan ki lehet számítani, ha a napirenden levő vonat-összeütközések számát összehasonlítjuk a még ép állapotban levő mozdonyok számával. Akkor azután a hely nélküli mozdonyvezetők és fütők fognak fehérvasakat tisztítani, fát vágni, homokot hordani, akiknek pedig van mozdonyuk, azok addig szalonnát piríthatnak a tüznél.

Igazán megható az alkalmazottak gyermekeiről való gondoskodás. Semmit sem von le az ügyvezető ur érdeméből az, hogy az igazgatóság ezt a rendelkezést már tíz év előtt adta ki és ő csak most kérte.

Ennyi szép ígért mellett némely lényegtelen dolog elutasításán nem is lehet csodálkozni. Kilométer- és órapénzt, anyagmegtakarítási jutalékot és lakbérérmelést nem kapnak a fütők. Ezek után mi is belátjuk annak az állításnak helytelenségét, hogy a fütők magukban nem érnek el semmit.

Elérték azt, hogy minden kérelmük el lett utasítva. Nem is kellett ezért erős fegyverükkel küzdeniök.

Ilyen szép eredmény után a fütők is ünnepelesen megígérhetik Kertész urnak, hogy »legközelebb« megkapja azt a tiszteletdíjat, amit multkor megszavazott magának; még pedig akkor, mikor az a »478 napibéres fütő fog ki-neveztetni«, amit a 6. pontban olyan biztosra ígér.

Miután a meghívóban indítványokat is szabad tenni, azt indítványozzuk a fütőknek, hogy köszönjék meg Kertész urnak eddigi szíves közreműködését az ő bolondításukban és adják meg neki azt az 50 korona temetkezési segélyt végkielégítésül, melyet ő ígért nekik haláluk esetére.

Vasutasok országos hitelbankja.

A vasutasok országos szövetsége azon fáradozik, hogy olyan pénzintézetet hozzon létre, mely hivatva volna a vasutasoknak gazdasági törekvéseit elősegíteni, végcélban adósságaikat convertálni.

Az eszme magában véve nem új, mert a vezetőség mindjárt a szövetség megalakulása után többek közt ezt is felvette programjába és talán nem rajta mult, hogy a vasutasok ezen pénzintézetének megvalósítása csak most került napirendre, ha azokat a nehézségeket mérlegeljük, melyekbe nagyobb szabású pénzintézetnek alakítása ütközik.

Azok után ugyan, amit a szövetség erről a vállalkozásáról lejjában közölt, még most is alig lehet alapos reményeket táplálni, hogy a tervbe vett pénzintézet tényleg létesülni is fog; annál kevésbé, mert maga a közölt terv hiányosságainál fogva arra sem alkalmas, hogy a kitűzött célok elérése iránt bizalmat keltsen; azonban annál több oldalról megnyilvánult már az ellenszenv.

Habár az eddigi támadások tisztán személyi kérdésekre vezethetők vissza, mégis sajnálatosan szomorú világitásba helyezik azt a viszonyt, mely a vasutasok egyes kategóriái között fennáll és főleg azt bizonyítják, hogy még a legjobb törekvés is kicsinyes szempontokból ellenkezésre talál anélkül, hogy bárki is fáradságot vett volna magának a felvetett kérdéseknek alapos és tárgyilagos megbirálására. Már pedig egy bárhonnét felmerült eszme, ha üdvösnek ígérkezik az összességre, megérdemli, hogy komolyan foglalkozzanak vele.

Ezeket előre bocsajtva, az a kérdés merül fel, hogy szükséges-e olyan pénzintézetnek létesítése, mely az összes vasutasoknak érdekeit képviselni képes? Erre csak igenlőleg lehet felelni. A kérdés tisztán a körül forog, hogy a létesítendő pénzintézetnek mily alaptőkével kell bírnia és lehetséges-e ezt a tőkét a vasutasok közreműködésével előteremteni. Erre vonatkozólag céltalan volna a szövetség lapjában leközölt számításokkal foglalkozni, amennyiben azok egyáltalában nem szolgáltatnak alapot ilyen célú pénzintézet megalapítására, még kevésbé annak eredményes működésére.

Azt röviden ki lehet mondani, hogy a jelzett 500 ezer korona alaptőke elégtelen a kitűzött célok megvalósítására, mert ez nem képez alapot arra, hogy bármely pénzintézet arra 20 millió koronát visszleszámitolás alakjában 15—20 évre lekössön, annál kevésbé, mert hisz magának a konverzióknak a legbiztosabb alapra való helyezése esetén is kockázattal kell dolgoznia. De azért sem, mert 20 milliónak lekötése annyit jelent, hogy azt az üzleti forgalomban számitáson kívül kell hagyni, amit a hirdetett olcsó kamatláb mellett még a legnagyobb pénzintézet sem hajlandó megtenni. Legjobbán kiviláglik ez az idegenkedése a pénzintézeteknek abból, hogy még a házépítő szövetkezeteknek sem bocsátanak aránylag magas kamatok mellett pénzt rendelkezésre, habár ezek a pénzek az ingatlanok lekötése által a képzelhető legnagyobb biztosítékot élveznek.

Égész biztosra vehető továbbá, hogy nemcsak a szükséges tőkének, de még a fent jelzett 500 ezer koronának előteremtéséhez sem elégséges a vasutasoknak anyagi ereje; továbbá

menve alig hihető, hogy ennek a kontemplált alaptőkének kis része is a vasutasok köréből kikerülne. Ha pedig akár ezt, akár pedig a tényleg szükséges tőkét mások, a vasuton kívül állók jegyeznék és ennek alapján a további pénzszükségletet olyan mérvben, mint az a tervbe vett munkaprogram megvalósításához szükséges, valamely pénzintézet adná, akkor még a valószínűség látszata sem forog fenn, hogy ez az érdekeltség akár az alapítókra, akár az alapítók által kinevezett igazgatóságra bizná nagy vagyonának és ehhez fűzött érdekeinek gondozását. A vasutasoknak akkor csak annyi közük volna a »Vasutasok országos hitelbankjához«, hogy az a »vasutas« címet viseli és benne a vasutasok legfeljebb mint adósok szerepelnének, de a vasutasok különleges érdekeit semmi esetre sem szolgálja. Ha pedig csak a vasutasok befizetéseivel alakulna meg ez az intézet, akkor szaporitáná ugyan a vasutasok kis pénzintézeteinek számát, de programját soha sem valósíthatná meg.

A részvények alacsony névértéke sem nevezhető szerencsés gondolatnak. Még kevésbé a jegyzés felhívásához fűzött ígéretek a kölcsönökre vonatkozólag. Tudva levő dolog, hogy semmiféle pénzintézet nem lép olyan intézettel összeköttetésbe, vagy pedig azonnal beszüntetné az összeköttetést, melynél a kölcsönök nem a biztonsági követelményeknek megfelelően, hanem azoknak többé-kevésbé figyelmen kívül hagyása mellett, familiariter, lesznek megszavazva, a mit a kiadott tervzet — ha nem is czélja — legalább sejtetni enged.

Arról nem is lehet szólni, hogy az alapítók a tervzetben már előre olyan jogokat biztosítanak maguknak arra a pénzre, amit másoktól várnak, melyek legalább ez esetben szerényteleneknek látszanak. Ez magában véve is azt mutatja, hogy ők ezen a téren a naivitásig laikusak, ha azt elhiszik és másokkal elhitetni akarják, hogy a tervzetük szerint milliókat kezelni hivatott intézet az ő kicsinyes érdekkörüknek felelősségére bizza annak a vagyonnak a kezelését, mely a legnagyobb szaktudással rendelkező emberektől is a kellő anyagi és erkölcsi garantiát megköveteli. Az lehetséges, hogy valamelyes alaptőke a megindult házalás eredményeképp össze fog kerülni, de az még reménynek is merész, hogy a convertálást ez a bank valamikor képes volna keresztülvinni, illetve az ahoz szükséges anyagi erővel rendelkezni.

A mint a cikk elején mondtuk, az eszme jó, csak az alapítók képességét túlhaladja annak keresztülvitele. Az a kérdés tehát, hogy lehetne azt mégis megvalósítani. Ennek egyik módja az, ha maga az állam veszi kezébe az ügyet és a mint hallik, erre nézve az igazgatóság kész javaslattal is rendelkezik; másik pedig, ha a jelenleg fenálló vasutas pénzintézetek fuziója által létesülne a vasutasok bankja. Ez a pénzintézet akkor körülbelül 5 millió alaptőkével rendelkezne és megfelelő állami támogatással akár azonnal hozzáfoghatna egy a convertáláshoz, mint a vasutasok többi gazdasági érdekeinek megvalósításához.

A milyen egyszerű megoldásnak látszik ez az utóbbi eszme, mindjárt az első pillanatra is majdnem leküzdhetlen akadályokba ütközik a mindenütt előtérbe nyomuló egyéni érdek folytán. Csak itt tűnnék ki igazán, hogy az egyes kategóriák milyen ellenséges indulattal viselkednek egymással szemben és itt volna látható, hogy a vasutasok ezreit mennyi jogosulatlan magánérdek mozgósítaná a közérdek ellen.

Ez a legjobb bizonyítéka annak, hogy a vasutasok bankjának nem alapítókra és az alapítók által kinevezett igazgatóságra van szükségük, — mert ezek csak kipróbált szakemberek lehetnek, hanem első sorban pénzre és egyetértésre. Ezt a két legfontosabb és legszükségesebb alapfeltételt azonban — ezidő szerint legalább — a vasutasok között megtalálni nem lehet. Ezek nélkül pedig, habár a jóhiszeműség kétségen felül áll, a banktervezet propagálása csak arra vezet, hogy a vasutasok egy csalóddal ismet gazdagabbak lesznek; a szövetség pedig amugy is már csekély tekintélyének és komolyságának utolsó foszlányait is szelnek eresztli.

Közgyűlésünk.

Mult hó 20-án megtartott rendkívüli közgyűlésünk a tagoknak örvendetes érdeklődése mellett az új alapszabálytervezetet egyhangulag elfogadta.

A közgyűlési határozat fontosságára való tekintetből az alábbiakban a közgyűlésről szóló jegyzőkönyvet szószerint közöljük, hogy tagjaink, akik elfoglaltságuknál fogva meg nem jelenhettek, szintén tudomást szerezzenek róla. Az alapszabályok módosításának szükségéről nem akarunk újból fejtegetésekre bocsátkozni, mert ezzel több ízben lapunk hasábjain kimerítően foglalkoztunk, felkérjük azonban tagjainkat, ha még egyik vagy másik irányban kételyeik vannak, hogy azokat velünk közölni sziveskedjenek, mert csak így áll módunkban megfelelő felvilágosításokkal szolgálni. Ezen új alapszabályoknak életbeléptetéséről lapunk utján fogjuk tagjainkat értesíteni, addig tehát az eddigi eljárás és befizetés marad érvényben.

Ez alkalommal arra is figyelmeztetjük tagjainkat, hogy azok, akik esetleg az új rend után az őket megillető csoportban nem akarnak megmaradni, hanem nekik egy megfelelőbb másik csoportba akarnak belépni, ezen elhatározásukat velünk mielőbb közöljék. Mi a szabályok értelmében, és a szerzett jogoknak érintetlen hagyása mellett mindenkit abba a csoportba fogunk besorozni, amelyik őt eddig is megillette, illetve amelyik a régi kedvezményeket teljesen fedi. E szerint tehát az A) csoportbeliek most is az új A) csoportba sorozatnak és így tovább, ha csak nem az ő saját óhajtasuk egy másik csoportba belépni.

Miután pedig az új alapszabályok kedvezményeinél mindenféle foglalkozásu egyéneknek érdekei tekintetbe vannak véve, arra is kérjük tagjainkat, hogy saját körükben új tagokat szerezni iparkodjanak.

Amint ugyanis tagállományunk megfelelően szaporodni fog, akkor arra is gondolhatunk, hogy a fizetendő járulékokat ennek megfelelően leszállítsuk és ezáltal régi tagjainknak közvetlen hasznot szerezünk.

A közgyűlésen jelen volt képviselőink és tagjaink mindezekről meggyőző tudomást szereztek maguknak; de többi tagjaink is tudhatják, hogy csak együttes közreműködéssel lehet társadalmi intézményünket fentartani és gyarapítani...

Jegyzőkönyv

a Kitarás kölcsönösen segélyező országos egyesületnek 1908. évi szeptember hó 20-án megtartott rendkívüli közgyűléséről.

Jelen voltak:

Krokuska József, Sterntal József, Szilágyi Lajos, Léránt Imre, Nemes Gyula, Schreiner András, Solyom Lajos, Seres Pál, Csikesz Géza, Tamási Viktor, Tolmács István, Trebits Bernát, Ellbogen Ferencz, Turtsányi Vilmos, Kocsis János, Vogyeráczky József, Rechnitzer Antal, Sleer Ferencz, Kovács János, Bartus Lipót, Medgyes János, Müller József, Komár Lajos, Patay Károly, Unger Gyula, Tarjányi József, Léránt József, Balázs Mihály, Weisz Miksa, Dudás Vendel, Elekes István, Kiss István, Kormos György, Novák Albert, Agoston István, Szerafy Gyula, Baranyai Ferencz, Gondos Mór, Laboda Pál, Kovács Antal, Tamás János, Horváth Lajos, Szafits Károly, Sebestyén Antal, Pallik János, Buzek Géza, Toth Lajos, Szalczér

János, Gottrich Márton, Virág Károly, Temesváry Alajos, Hüttner Károly, Littomericzky János, Holub Ignác, Egyházy János, Marsall Antal, Petykó András, Schober Viktor, Vécsei Vilmos, Rudassy Elemér, Szabó János, Sturm Henrik, Blazsek István, Dobos Elek, Schiller Miksa, Simon E. Dániel, De Rivo József, Berzényi Nándor, Dániel Sándor, Bartók Béla, Kolos Hermann, Sváb Kálmán, Holubek Lambert, Perényi János, Barina István, Dedinszky János, Pap Sándor, Vég János, Nagy Sámuel, Okos Sándor, Till Pál, Schwendner Béla, Wilde József, Virbán János, Liska Sámuel, László Ferencz, Halmi Sándor, Csekő Gyula, Nagy Tódor, Tóth Sándor, Németh József, Malatinszky Ferencz, Kell István, Mattyasovszky Gyula, Stitnitsky Sámuel, Ostoić Vazul, Magyar Mihály, Tar Albert, Jankovich Pál, Spitzer Sámuel, Nemes István, Dietz Antal, Feisztl Mihály, Sinkovits Ferencz, Gyuricza Antal, Petro János, Szathmáry Károly, Mátis Gáspár, Podrabsky Jenő, Schimmermund Ernő, Könyves Kálmán, Markovits Balint, Sztanó Pál, Gyetvay Antal, Polymann Vincze, Szabó Miklós, Gáspár Vilmos, Tankó István, Zsigó György, Bauer Ferencz, Nedeczky Ottó, Kóházy Lajos, Tusnyák János, Daxner József, Ács Gyula, Boros Lajos, Triebold Emil, Mika Miklós, Budai Jakab, Batár Mihály, Havasi József, Berger Nándor, Schlesinger Benő, Vidó József, Szóják József, Bajnok Béla, Wittenberg József, Jory György, Hujop Pál, Somogyi József, Berger Pál, Csernus Károly, László Antal, Buchter János, Schweier János, Wozáry Béla, Rázsane Gyula, Kováry Lajos, Kovács Mihály, Fazekas Sándor, Braun Jakab, Horváth Sándor, Both Sámuel, Bloch Albert, Soltész József.

Ellbogen Ferencz elnök megnyitja a közgyűlést és megállapítja annak szabályszerű összehívását, valamint azt, hogy a személyesen valamint képviselt utján megjelent képviselők összesen 155 szavazatot képviselvének, a közgyűlés az alapszabályoknak 12. §-a értelmében határozatképes. Ezek után a jegyzőkönyv vezetésére Benke Lajos, annak hitelesítésére Krokuska József és Sterntal József tagokat kéri fel. Előadja továbbá, hogy a közgyűlés tárgya az egyesületi alapszabályok módosítása. A vezetőség az új alapszabálytervezetet két hónapon keresztül az egyesület közlönyében közzétette, hogy a tagok kellő tájékozást szerezzenek maguknak a módosításokról és ez alkalommal kéri a közgyűlést, kívánja-e a közgyűlés a tervezetnek újbóli felolvasását.

A közgyűlés az alapszabálytervezet felolvasását nem kívánja, mert azt a jelenlevők a kezeikhez juttatott egyesületi közlönyből ismerik.

Ellbogen Ferencz elnök felhívja Turtsányi Vilmo ügyvezetőt a napirenden levő alapszabálytervezetnek megmagyarázására, illetve a módosítás szükségességének megvilágítására.

Turtsányi Vilmos kifejti, hogy az alapszabályok módosítása azért vált szükségessé, mert az alapszabályszerű kedvezmények biztosításáért fizetendő díjak a tagok korának kedvezőtlen volta miatt az eddig megállapítva volt befizetésekkel teljesen nem voltak fedezhetőek. Kellő egyensúlynak létesítése, vagy a fenálló kedvezmények megszorítását, vagy pedig a díjak felemelését kívánja. Ezt a hiányt eddig részben a fiatalabb tagoknál fennmaradt díjfelelőségekből, részben pedig az egyesület vagyonából kellett pótolni. Költségei az egyesületnek alig voltak, mert a tisztviselők nincsenek díjazva, tehát e czimen sem lehetett megtakarításokat elérni és nem maradt más hátra, mint a jövő érdekében az alapszabályok gyökeres átdolgozása és a díjaknak a tervezetben foglalt módon való meghatározása. A tagszaporulat a beállott kedvezőtlen gazdasági viszonyok miatt várokozson alul maradt, tehát az erre alapított számítások be nem válása is a várt jövedelem csökkenését okozta. Ezt a helyzetet a jövőre nézve fentartani nem lehetett és szükségesnek mutatkozott, a szerzett jogok érintetlenül hagyása mellett, oly kibontakozást találni, mely nemcsak az egyensúlyt állítja helyre, hanem a további fejlődést is teljesen biztosítja. Az igaz, hogy a díjak emelkednek némileg, de azokkal szemben oly értékes új kedvezményeket kapnak a tagok, melyek ezen emelkedést nagyban feülműlják, egyben bizonyos belépni szándékozó csoportok kívánságai is tekintetbe vétettek. A jelenlegi tagállományt számításba véve a régi

alapszabályoknak zavarólag ható megszorításait — levonásait — kiküszöböltük, tehát a fenálló jogokat ezzel is megfelelően kibővítettük.

Ezeket előre bocsátva felkéri a jelenlevő tagokat és képviselőket, hogy mindegyik fentartás nélkül nyilatkozzék mindarról, a mi neki aggályosnak látszik, illetve ajánljon megfelelő módosításokat a tervezet kiegészítésére.

Ellbogen Ferencz elnök felkéri mindazokat, a kik hozzászólni akarnak, hogy sorrend szerint jelentkezzenek.

Agoston István. Ugy maga, mint az általa képviselt kecskeméti tagtársak nevében felvilágosításokat kér a tervezet 4. §. 3. pontjában említett 5 évi határidőre nézve.

Turtsányi Vilmos utalva a szövegre megmagyarázza, hogy ez egy új pont és azon tagokra vonatkozik, a kik ezen alapszabályok keltétől számított öt év múlva munkaképtelenné válnának. Ilyen tagok ugyanis régiek, vagy újak, úgy tekintetnek, mintha elhaltak volna és a szakaszban említett végkielégítésre jogosultak. Ez egy oly kedvezmény, mely eddig nem állott fenn, de szükségesnek mutatkozott a tagok érdekében, hogy keresetképtelenség okából szerzett jogait el ne veszítsék.

Agoston István kéri, hogy járvány esetén előfordulható tömeges elhalálozások mielőbb fedeztetnek, a nélkül, hogy a tagok tulságosan ne terheltessenek.

Turtsányi Vilmos. Erre az alapszabálytervezet 5. §-ának azon intézkedése szolgál, mely ilyen esetekben a segélyeket megfelelően leszállítja.

Agoston István kéri, hogy miképpen lesz a rokkantság megállapítva. Ha a tag nyugdíjba megy, megkapja-e a végkielégítést.

Turtsányi Vilmos felvilágosítja kérdezőt, hogy a nyugdíjaztatás magában véve nem tekinthető rokkantságnak, hanem orvosi vizsgálat által megállapított teljes keresetképtelenség.

Agoston István kéri a módot, mely szerint a tagokat érdeklő ügyekről, illetve a halálozások után fizetendő járulékokról miképpen lesznek a tagok értesítve?

Turtsányi Vilmos közli, hogy az összes értesítések az egyesületi közlöny utján jutnak a tagok tudomására; de szükség esetén levél útján is nyernek felvilágosítást.

Agoston István ezek után elfogadja a tervezet és megköszöni a nyert felvilágosításokat.

Novák Albert belátja, hogy a jelenlegi alap nem felel meg. Azt is tudja, hogy a hibát az alapítók követték el. Ezért a jelenlegi vezetőség nem okolható és teljes elismeréssel van fáradozása iránt. Csak arra nézve kíván megnyugtató választ, hogy ezekkel a most tervezett módosításokkal a szem előtt tartandó cél elérhető-e, mert szerinte a változtatások a bizonytalanság látszatát keltik a tagokban és megrendíthetik a jövőbe vetett bizalmat. További kérdés, hogy bírják-e a tagok a magasabb fizetéseket teljesíteni és nem volna-e célszerű egy hasonló egyesületbe beolvadni.

Turtsányi Vilmos azt feleli, hogy aggodalomra nincs ok, mert az eddigi alapon is az összes esedékességeket, minden nehézségek nélkül kielégítettük. A mai napig kifizetett összegek 230 ezer koronát tettek ki, a mi kézzelfogható bizonyítéka életképességünknek. A jelenlegi tervezet elébe akar vágni a jövőben előfordulható esetleges nehézségeknek és azért került az már ma napirendre, hogy azoknak az aggályoknak, melyeket előtte szóló felhozott, elejét vegyük. A díjak csekélységgel emelkednek, de kellő tagszaporulat mellett le is szállíthatók, míg a kedvezmények ezekkel szemben sokkal előnyösebbek az eddigieknél.

Ellbogen Ferencz elnök csodálkozik Novák tagtárs azon aggályain, hogy valaki nem volna képes az új díjakat fizetni. Lehet, hogy találkozik olyan, aki az A csoport díjait nem lesz képes fizetni, annak azonban semmi nem áll útjában, hogy az alsóbb csoportba lépjen. A tagok legnagyobb része azon helyzetben van, hogy ezt a föbbletet meg sem érzi. Ezt úgy a maga személyes tapasztalatából mondhatja, mint szintén munkásméber, másrészt számos tagtársal folytatott eszmecsere alapján. Legfeljebb az a bizonyos messzely eggyel kevesebb lesz. A jelen tervezetnek célja, hogy a jövő és vele minden tag érdeke egyformán biztosítva legyen.

Weisz Miksa. Elejétől kezdve tagja az egyesületnek. Minden gondolkodó tag látta, hogy az alapítók helytelenül kezítették a dolgot az

alacsonyra megszabott díjakkal. Ők ugyanis azt vették számításba, hogy nagy tömegek fognak egyszerre belépni az egyesületbe.

Annak csak örvendhetünk, hogy a jelen vezetés egyrészt kiküszöbölte a mult hibáit és ami fő, önzetlenül munkálkodik. A tervezet olyan, hogy vele szemben nem lehet ok panaszra, ami emelkedés lesz a díjakban, azzal többet is nyújt a tervezet, melyet egységes akaratallal kell keresztül vinni.

Gondos Mór. Indítványozza, hogy a tervezet 4. §. 5. pontjában foglalt betegséget mint felesleges, törölje a közgyűlés.

Ellbogen Ferencz azt hiszi, hogy nemcsak a maga, hanem az összes munkás tagtársak véleményének ad kifejezést, midőn hangsúlyozza, hogy a munkásnak aki csak két keze után él és csak addig kap fizetést, míg dolgozik, erre szüksége van, és jól esik neki, ha hosszas betegségben, midőn ugyszólván minden forrás már kiapadt, egyesületünk az ő támogatására siet. Azt tudja, hogy a kinevezetteknek más a helyzet. Esetleges visszaélések kiküszöbölése céljából ez a segély úgy van tervezve, hogy csak hosszabb betegség esetére szól.

Gondos Mór a nyert felvilágosítás után visszavonja indítványát. Sokalja azonban a 400 korona női segélyt.

Turtsányi Vilmos. Ez a halálesetekre befolyó járulékokból nyer teljes fedezetet. Nem sok, mert munkás embernél ez talán nagyobb fontossággal bír, mint a többi segélyek.

Tamási Viktor indítványozza, hogy az elhaltaknak foglalkozása és lakása is közöltesse a tagokkal.

Turtsányi Vilmos. Ez eddig is megtörtént. **Vogyeráczky József** kérdezi a felvételek módjait.

Turtsányi Vilmos. Orvosi vizsgálat alapján történnek ezentúl a felvételek, amint azt az alapszabálytervezet kimondja.

Müller József. Mi történik a jelenlegi kötvényekkel?

Turtsányi Vilmos. Ki lesznek cserélve a jelenlegi szabályoknak megfelelő igazolványokkal.

Seres Pál a 4. §. 7. pontjában említett készpénzsegélyt fix összegben kívánja meghatározni.

Turtsányi Vilmos. Ez a rendelkezésre álló tőkének nagyságától fog függni, tehát nem lehet.

Weisz Miksa kérdezi, hogy a 4. §. 7. pontjában említett 20 év mikortól számít?

Turtsányi Vilmos. Az új alapszabályok jóváhagyásának keltétől. De a vezetés annak idején módot fog találni, hogy az alapító tagok hasonló segélyhez rövidebb idő alatt is hozzájuthassanak a nélkül, hogy az alapszabályok e pontja érintetnének.

Horváth Lajos kérdezi, hogy az A) csoportbeli tag bármely csoportba tartozó tagnak az elhalálása esetén egyformán fizeti a 2 koronát.

Turtsányi Vilmos. Igen, mert ez a jogosultságok arányában van kivetve.

Bartus Lipót. A tervezet minden pontját tisztázva látja és a tárgyalás berekesztését kéri, hogy szavazásra kerülhessen az ügy.

Ellbogen Ferencz elnök azt feleli, hogy a tervezetet alaposan meg kell vitatni és csak ha mindenki hozzá szolt, lehet szavazás alá bocsátani.

Ujból felkéri tehát a közgyűlés tagjait, hogy ha van valakinek még észrevétele, mondja el. Azért jöttünk össze, hogy a legapróbb részletet is egymás közt megvitassuk és bizalommal megbeszéljük.

Novák Albert kérdezi, hogy az orvosi vizsgálat kötelező-e a régi tagokra.

Turtsányi Vilmos. Nem volna értelme.

Vogyeráczky József. Kellemesen lepte meg, hogy az egyesület lapja az utóbbi hónapokban új alakot öltött és tartalma is nagyon szép. Az alapszabálytervezet elfogadja és elfogadásra ajánlja; csak egy megjegyzése van, hogy miért érik szemrehányások az öreg tagokat.

Tamási Viktor. Hisz ön nem öreg tag, csak régi.

Szilágyi Lajos. Senki sem tesz szemrehányásokat az öreg tagoknak, csak azt találta különösnek, hogy a fiatalabb tagok hajlandóbbaknak bizonyultak a legnagyobb áldozatokra is, mint az idősebbek; pedig éppen ezeknek az érdekében szükségesek az áldozatok.

Ellbogen Ferencz elnök megkérdezi újból,

hogy kíván-e valaki még a napirendhez szólni. Miután senki sem jelentkezik szólásra, bezárja a vitát és felteszi a kérdést, hogy elfogadja-e a közgyűlés az új alapszabálytervezetet vagy nem?

A közgyűlés az alapszabálytervezetet egyhangulag elfogadja.

Turtsányi Vilmos ügyveető felhatalmazást kér az igazgatóság részére a közgyűléstől, hogy amennyiben a tervezet némely paragrafusai változásokat igényelnének, azokat az igazgatóság saját hatáskörében eszközölhesse, továbbá arra is kér felhatalmazást, hogy a Dordrecht életbiztosító társasággal megkötött szerződést hatályon kívül helyezhesse, illetve ezen fenálló szerződés értelmében kötött biztosításokat a szükséghez mérten törültesse és az erre vonatkozó megfelelő új szerződéseket belátása szerint megköthesse.

A közgyűlés az alapszabálytervezetnek még szükséges módosításait az igazgatóság hatáskörébe utalja és arra, valamint a Dordrecht biztosító társasággal kötött szerződések felbontására és az eddigi biztosítások törülésére, valamint esetleges új szerződések megkötésére az igazgatóságnak a felhatalmazást megadja.

Ellbogen Ferencz elnök felkéri a közgyűlést, hogy a »Vasuti altisztek otthona« vezetésének a tanácskozási terem díjtalan rendelkezésére bocsájtásáért jegyzőkönyvileg köszönetet szavazzon.

A közgyűlés elnökének ezen indítványát egyhangulag elfogadja.

Több tárgy nem lévén, elnök az ülést bekezeszti.

Kmf.

Benke Lajos s. k. **Ellbogen Ferencz s. k.**
jkezesző. elnök.

Hitelesítik:

Sternthal József s. k.

Krokuska József s. k.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Hivatalos órák naponta délután 2—6-ig.

Lapunk terjedelmét megnagyobbítván, módunkban áll a kartársak érdekeit érintő közleményeknek a megfelelő formában teret nyitni, felkérjük tehát a 1. kartársakat, hogy ezentúl akár az összességet, akár az egyes kategóriákat érdeklő értesítéseikkel, vagy közlendőikkel a szerkesztőséget megkeresni sziveskedjenek, amely azokat megfelelő formában közölni illetve felhasználni fogja.

Kartársi üdvözléssel

A szerkesztőség.

Lapunk akadálytalan kézbesíthetése céljából felkérjük tagtársainkat, hogy mindenkor pontos lakcímüket, továbbá rangjuk és beosztásuk változását a kiadóhivatallal haladéktalanul közöljék.

Felkérjük mindazon tagtársainkat, akiknek egyesületi közlönyünk 1899, 1900, 1901, 1902, 1903, 1904 teljes évfolyamai vagy egyes számai birtokukban vannak, hogy azokat, ha nélkülözhetik, ellenérték fejében hozzánk beküldeni sziveskedjenek.

A haraszti-i családi otthon. A lakáshiány, de még inkább a lakások nagy drágasága és nem megfelelő volta miatt ezen a bajon segitendő erős áramlat észlelhető a hivatalnokok és egyéb alkalmazottak soraiban. Ennek a célznak elérésére különféle házépítő szövetkezetek és egyesületek is létesültek, de minden törekvésük hajótörést szenved, mert nagy pénzintézeteink ezeket a törekvéseket vagy egyáltalában nem akarják elősegi-

teni, vagy pedig oly nagy nyereségtől teszik függővé közreműködésüket, hogy az érdekelteknek terveikről le kell mondanioik.

Már pedig éppen a fővárosban alkalmazásban levők lakáskérdésének megoldása hova-tovább nem is tekinthető magánérdeknek, hanem elsőrendű közérdekké válik, ha meggondoljuk, mennyire kapcsolatban állanak ezen magánérdekek az általános jólét fokozásával.

Mindezek után majdnem azt kellene mondanunk, hogy legnagyobb pénzintézeteink nem állanak hivatásuk magaslatán, midőn ilyen elsőrendű gazdasági törekvésektől távol tartják magukat, ha nem tudnók, hogy az ilyen czélokra leköntendő összegeket megkötöttségük folytán nem nélkülözhetik. Pénzintézeteink, egy-kettőt kivéve, ilyen ügyletekre alkalmazatlanok.

Ha tehát a vasutasok házakat akarunk építeni, akkor első törekvésük oda irányuljon, hogy életviszonyaiknak megfelelő telket szerezzenek vagyis olyan helyet válasszanak maguknak, a melyből foglalkozásukat minden fennakadás nélkül üzhetik.

A szövetség északi kerületének dunaharaszti telepe megfelelné mindezen követelményeknek, ha a vasut menetrendjét kissé módosítja, illetve olyan helyi menetet bevezetne, melyek úgy a hivatalba járó szülőknél, valamint az iskolás gyermekeknek igényeit kielégítik.

A telkeknek contemplant árai ugyan — a vasutasok anyagi képességét tekintve véve — magasaknak látszanak, de ezen a tulajdonossal megindítandó tárgyalások után lehetne talán segíteni. A vasutasoknak mindenesetre meg kell ragadni az alkalmat, hogy ingatlanhoz jussanak, mert a főváros környéke rövid idő múlva még drága pénzért sem lesz képes az amugy is nagy keresletet kielégíteni.

Az igaz, hogy ritka vasutas, a kinek annyi készpénz áll rendelkezésre, hogy a szükséges telket megvehesse; erre azonban módot nyújt neki saját takarékosága útján a részletfizetési kedvezmény; másoldalról pedig azok a vasutas pénzintézetek, melyek a fizetéssel arányos kölcsönök kiadásával előjegyzés mellett eddig is foglalkoztak.

Ha ilyenformán a telek tehermentes tulajdont képez, a háznak felépítése nem okoz annyi nehézséget, mert ahhoz már a szükséges kölcsönt az illető községben levő pénzintézeteknél aránylag olcsó kamattal meg lehet szerezni és biztosítékképpen a lakbér lekötése is szolgálhat. Minden vasutasnak — még nélkülözések árán is — oda kell törekednie, hogy lakbérének hasznát vegye és nyugdíjaztatása esetén ne érezze a lakbér hiányát, illetve hogy megszokott életrendjén akkor se legyen kénytelen változtatni.

A vasuti kocsiostályok használatának jogosultsága. A lezajlott nagy vasutas mozgalmak óta azzal a különös jelenséggel találkozunk a vasutasok között, hogy az alkalmazottak minden kategóriája a nálánál magasabb rangban levők jogainak részesévé akar lenni. Legelőször az egyenruha megváltoztatásának kérdése merült fel, a mennyiben egyes kategóriák a használatban levő szolgálati ruhát tár-

sadalmi szempontból kifogásolták, másoknak szolgálati elnevezésük nem felelt meg, míg egy harmadik csoport a szabályzatokban meghatározott kedvezményeknek reá nézve előnyös megváltoztatását sürgette.

Mindezen kívánságokban pedig csakis jogosulatlan társadalmi aspirációkat lehetett látni, anélkül, hogy azok gazdasági szempontból haszonnal jártak volna. Majdnem azt mondhatnók, hogy a vasutasok között lábrakapott a nagyzási hőbort, legalább az említett dolgok a szemlélőben ezt a látszatot kellették, ha nem tudnók, hogy ezen kívánságoknak ébresztői egészen más szempontokból indultak ki, mikor ezeket a kérdéseket felvetették. Legutóbb is ilyen kérelemmel kellett a miniszternek elutasítól foglalkozni, mely egy éppen most megalakult vasutasegyesülettől indult ki, még pedig váratlanul.

A vonatkísérők otthonának vezetősége a II. kocsiosztály használatát kérelmezte a vonatkísérők részére. Ugyanezt a kérelmet annak idején a pályafelügyelők és az állomás-felügyelők is előterjesztették; de szintén sikertelenül.

Ezen kérelem indokolása főleg a körül forgott, hogy a munkásokkal való együttutazás a tekintély rovására esik. Ennek az érvnek helytállóságát magával azzal lehet megdönteni, hogy a kérelem teljesítése esetén ugyancsak a hivatalnok vagy mérnök tekintélye forogna kockán, ha alantasával egy kocsiosztályban utaznék.

Ilyen kicsinyes szempontok nem lehetnek irányadók a vasútra a kérelem megadása vagy elutasítása alkalmával.

Az alkalmazottaknak jogait és kötelességeit minden irányban szabályozni kellett, tehát a szabadjegyek használata tekinte-

tében is. Az itt megvont határok megfelelnek azon jogos igényeknek, melyeket az alkalmazottak a munkaadóval szemben támaszthatnak; mert a vasut a jogok gyakorlásánál alkalmazottait éppen társadalmi szempontból is helyesen osztályozta, a mikor az állásokat foglalkozás szerint bizonyos képesítéshez kötötte és e szerint a kedvezmények mikénti engedélyezését szabályozta. Ezen igazságos határok megvonásánál azonban a legmesszebb menő méltányosságát is gyakorolja azzal, hogy betegség esetén vagy más sürgős esetekben az alkalmazottaknak és családtagjaiknak a magasabb kocsiosztály és a gyorsvonat használatát is kivétel nélkül engedélyezi, tehát szükség esetén a szabály merev alkalmazásától eltekint.

Ilyen nagy testületnél, mint a vasutasok, nemcsak helyes, de szükséges is minden álláshoz csak olyan jogokat fűzni, melyek ezen állásnak társadalmi szempontból megfelelnek, tekintet nélkül arra, hogy ezen állásokba néha egy-egy magasabb képzettségű egyén is belekerül, annál inkább, mert nem tudjuk belátni, miféle dehonesztáló hatással lehet valakire az, hogy melyik kocsiosztályban utazik.

Nap-nap után lehet látni magasabb társadalmi osztályokba tartozó egyéneket a III. kocsiosztályban utazni anélkül, hogy bárkinek eszébe jutna őket ezért megszólítani, vagy lekicsinyelni. Az igaz, hogy ezek a maguk pénzén utaznak.

Miután pedig mindenkinek szabadon áll az útja a haladásra, tehát csak tőle függ, hogy igényeinek megfelelő kocsiosztályban utazhassék, ha az erre vonatkozó követelményeknek eleget tesz.

A vasut vezetősége mindenesetre a legnagyobb hibát követné el akkor, ha

ilyen és hasonló jogosulatlan aspirációknak bármikor tért engedne.

Vasuti szerencsétlenségek. Szeptember hó 25-én este 10 órakor a rákospalotai bejárónál két gyorsvonat ütközött össze. Az ütközés következtében több kocsi összetört, a pályatest pedig annyira megrongálódott, hogy a forgalmat csak átszállással lehet fenntartani.

A vonat- és postaszemélyzet közül többen megsérültek, köztük Pulai Lajos postaaltiszt tagtársunk is. Reméljük mielőbbi felgyógyulását. A szerencsétlenség akát a megindított vizsgálat van hivatva kideríteni.

Berlinben óriási vasuti szerencsétlenség történt szeptember 26-án délután. Több emeletnyi magasságban az ugynevezett magasvasuton két villamosvonat teljes sebességgel ütközött össze. A félelmetes gyorsasággal száguldó kocsik egymásba rohantak, egyik a másik tetéjén keresztül bukott, azután irtózatos recsegés-ropogás között a vasszerkezetű pályaeépítmény leszakadt s egy kocsi a mélységbe zuhant. A vasszerkezet ropogását felváltotta az áldozatok jajveszékelése. Többen az ütközés pillanatában meghaltak, míg mások a szenvedett sérülésekkel órákig kinlódtak, míg a balál megváltotta őket szenvedéseiktől. Csakhamar megjelentek a mentők és tüzoltók, a kik menteni igyekeztek a mit még lehetett.

Munkájukat óriási közönség kísérte izgatott figyelemmel. A szerencsétlenség úgy történt, hogy a Trebner-úti keresztezésnél az, u. n. háromszögnél, a Leipziger-Platzról jövő vonat vezetője nem vette figyelembe a Megállj! jelzést, mert késése volt s meg akarta előzni az ugyanazon vágányra szög alatt befutó Bülow-úti vonatot. A halottak száma az eddigi híradások szerinti huszonegy, a sebesültek ötven s ezek közül is nem egynek állapota válságos.

A német birodalmi munkásbiztosítás 1907. évi eredményeiről közzétett jelentés az intézmény igen jelentékeny fellendítéséről számol be. Ezen évben ugyanis balesetek után 151 millió márka biztosítási díjakat és járadékot fizetett ki, 1895-ben is ilyen módon 50 millió márkát, 1902-ben már több mint 100 millió márkát fizetett. A balesetet szenvedett biztosítottak száma, mely 1906. évben az egy mil-

Szeretet.

(Vége)

Bálinton ettől a találkozástól még jobban urrá lettek a lélekölő gyötörések. Egyre kedvetlenebb lett. Ha szolgálatból hazakerült, ágyára dőlt és szót is alig váltott Márikával. Pedig eddig az volt az egyetlen gyönyörűsége, ha legalább az étel mellett, vagy étel után következő kis pihenőben kitarhatta Márika előtt a lelkét és meghányta-vetette vele a jövő terveit. Csendes természetű volt mindkettőjüknek s Márika meg nem is igen szólt bele a tervezgetésekbe, csak hálas szeretettel pihentette szemét Bálinton.

Ez lassan mind elmaradt. Márikát kínos aggodalom fogta el, látta, hogy Bálint megváltozott, de az ő egyszerű lelke semmiféle magyarázatot nem tudott. Bálint lelkében pedig mindig nagyobb tért hódított a másik Márika almapiros arcza s hiába igyekezett elizni a képet, annál többször idézte föl magában. Nem volt senkije, aki ebben a kétségben helyreállította volna lelke egyensúlyát. Egyetlen jóembere, az öreg András bátyja meg akaratlanul bár, éppen az okozója volt ezeknek a bajoknak.

Egy vasárnap jókor reggel elindult valami közeli faluba malaczkokat nézni. Utközben gondolt azonban egyet, kiverte a fejéből a malaczvásárt és továbbhaladt a következő faluba. Itt laktak a sógorasszonyok. Bálint körülnézte a hatalmas portát, az ambitusos házat. Igaza volt András bátyjának, volna mit aprítani a tejbe. Valami ördögkeverte gondolat támadt fel benne: Nézd Bálint, tied lesz ez a szép hosszú épület. Beljebb nem mert kerülni, hanem hazafelé indult. A malacz-vételből nem lett semmi. Otthon elütötte Márika kérdését valami kedvetlen szóval. Aztán pedig nyugvóra tért, mert korán kellett elutaznia.

Bálint érezte, hogy valami végzet hatalmába került. Újból látta a másik Márikát, nyilván látogatónba jöttek András bátyáékhoz.

Az írárok egészen elfelejtődtek s rajta újra jobban urrá lett a szenvedély. Nem is igen iparkodott oltani a lángját. Annak a csendes szeretetnek, amely eddig Márikájához fűzte, lobogó szenvedély költözött helyébe; de ez már a másikért lobogott. Otthon mindig hidegebb, mindig mogorvább lett s a galamblelkű Márika ajka számtalanszor nyílt szóra, hogy megkérdezze, mi a baja Bálintnak. Csendes természetű, veleszületett félénksége mindannyiszor lezárta ajkát. Szomorodva vette észre, hogy Bálint most már néhanapján a korcsmát sem kerüli el.

A küzdelem végre eldőlt. Bálintban már felülkerekedett a szenvedély ördöge és csak egy kis alkalom kellett s kitöréshez. Havas novemberi este volt. Elkésve érkezett a vonatja. Nagy kedvetlenül ballagott haza és csak immelámmal látott hozzá az ételhez, ami bizony már nem a legjobb volt, mert korábban várták haza. Éhes is volt, fáradt is, meg a sokféle gondolat is egyre gyötörte, hát bizony kifakadt: Hogy már enni sem kap az ember a saját hajlékában. Ez már mégis sok!

Márika ránézett, de nem szólt semmit. Bálint nagy dühösen lecsapta a kanalat és felkelt az asztaltól.

— Már hetek óta kerülgeted az embert — rivalt az asszonyra — egy jó szavad nincs hozzám, vagy csak azért vagyok, hogy a pénzt haza hordjam?

De már erre Márika is megszólalt:

— Látom, édes uram, — felelte zokogva — hogy téged megrontott valaki. Sohasem voltál te ilyen azelőtt. Hadd el a korcsmát, hisz eddig is meg voltál nélküle. Félek, hogy nem jó vége lesz. Már nem is törődés velem, se a házad tájékával.

— Nem hát, mert nem viseled gondomat úgy ahogy kellene, látom én azt más ember-nél, akinek rendes felesége van. Bezzeg ott nem így van mint nálam. Már ennem se adsz.

De majd teszek róla. A familiám is megszólalt miattad, igazuk van!

Márika zokogása cseppet sem bántotta Bálintot, inkább gyűlöletet keletelt benne.

— Legjobb lesz, ha mindgyikünk megy a maga útján, mert így semmire sem megyünk, az örökös nyomorúságból meg már elég volt!

— Istenem, Istenem! Mit csinálj veled! zokogott Márika. Bálint! Gondold meg, mit beszélsz.

— Még kérded, hogy mit beszélek? Meggondoltam én mindent, te csak eredj békével amerre akarsz. Jobb előbb, mint utóbb. Én majd leszek, ahogy leszek.

Ezt már inkább magának mondta Bálint elmenőben és keserű ingerültséggel becsapta maga után az ajtót.

* * *

Az a meggyötört asszony pedig mozdulatlanul maga elé bámolt. Nem tudta mi történt vele. Nem emlékezett, hogy valaha gondolatban is megsértette volna ezt az embert a ki most ilyen durvan ok nélkül világgá bocsájtotta. Hová menjen ő most, mihez fogjon. Olyan volt a lelke, mint az a kihamvadtt tűzhely abban a kis konyhában, melyben eddig az ő egész boldogsága összpontosult. Mikor magához tért, azon vette észre magát, hogy fázik, didereg. Nem is tán a hidegtől annyira, mint az atszenedett kinoktól. Az éj sötétsége már oszlani kezdett. Kint zugott a vihar, meg-meg remegtette annak a kis viskónak ablakait, mintha szét akarná rombolni azt a nyomorult alkotmányt, melyben néhány óra előtt egy egész élet boldogsága romokba dőlt.

Az asszony feljött melázásából és egy nehéz sóhaj szállott el ajkairól. Gépiesen hozzáfogott az asztalon heverő ételmaradékok eltakarításához. Szokássá vált rendszeretével összetakarította feldult fejszékét, melyben annyi zavartalan boldogságban volt része. Nem volt már semmi tenni valója. Tekintete az ablakon

liót már meghaladta, 1907-ben 1,124.874 személyre rugott, fejenként tehát átlagban 134 márkát tett ki a balesetért kifizetett segély. Az esetek mintegy 20%-ában volt szükség vizsgálatot indítani, vajjon e balesetet szenvedett ipari vagy mezőgazdasági üzennél alkalmazottnak minősítessék-e? A nyújtott segélyek összege, illetőleg a baleset mérvének elbírálása miatt jelentékeny számú panasz és kifogás tetetett és pedig (100 baleset után 1901—1907. évben 31-21, 80-72, 29-32, 28-45, 27-91, 28-73, 27-99%). A panaszok 78%-a az ipari üzemenél történt balesetektől, 22%-a pedig a mező- és erdőgazdaságnál bekövetkezett balesetektől emeltetett. Ezzel kapcsolatban érdekes adat az is, hogy a balesetet szenvedett összes mezőgazdasági alkalmazott közül csak mintegy kétharmada kérelmezte a biztosítási díj vagy segély folyósítását, míg az ipari alkalmazottak, kevés kivétellel mindnyájan vették a biztosítást igénybe. Ez leginkább arra vezethető vissza, hogy az ipartelepek a bekövetkezett baleseteket kötelesek hivatalból bejelenteni, egyrészt a megéjtett vizsgálat a baleset biztosítás összege is kiterjed, másrészt pedig az ipari alkalmazottak körében a biztosítási intézmény kötelezettsége ismertebb.

A balesetbiztosítást lebonyolító szakszövetkezetek vagyona működésük 30-ik évében megközelíti a 300 millió márkát.

A munkásbiztosítási hivatal működése ezenkívül kiterjed arra is, hogy az egyes ipari és gazdasági telepek tulajdonosait baleset gátló és mentő felszerelések beszerzésére szorítsák s a munkásokat a balesetektől való óvakodásra ismertető füzetek terjesztésével kitanítsák.

Ugyanezen jelentős a munkaképtelenség esetére való biztosításról a következő adatokat tartalmazza. A biztosítás ezen ága is igen szép fellendülést mutat, 1891 óta majdnem kétszerannyian élvezték ezen biztosítás gyümölcsét, mint a balesetbiztosításnál. A 31 biztosítási hivatalnál és 10 pénztárnál ezen idő alatt 2,053.942 munkaképtelenség, aggkor és betegség esetére való járadék engedélyezettett 1,328.209,070 márká összegben, mely összegnek közel egyharmada az államot terhelte. 1907. évben ezen biztosítási ágban mintegy 172 millió márká fizetett ki; az állami hozzájárulás

közel 50 millió márkát tett ki s a dijakból hozzávetőleg 170 millió márká folyt be.

Zoologiai ritkaság. A hannoveri állatkertben néhány nap óta két furcsa állat látható, két oroszán-tigris keverék. A furcsa állatok oroszán és tigris párosulásából származnak. Az oroszán-tigrisek, amint őket elnevezték, igen érdekes külsejűek. Színük sárgás, mint az oroszán, de a nősténynél megvannak a tigris fekete sávjai. A him feje egészen oroszán-szerű és sörény díszíti, mely azonban inkább hasonlít egy sundatigris nyakdíszéhez, mint az oroszán-sörényhez. A him általában apjára, az oroszánra fajzott, míg a nőstény anyjához, a tigrishez hasonlít. Ezt tükrözi vissza az arczkifejezés is. A him pillantása komoly és méltóságteljes mint az oroszáné.

Par nobile fratrum. Ugyancsak nemes testvérpár az indianapolisi Carruth Walter és Ernő, akik egész újszerűen szereztek meg a mindennapi ebédnél és vacsoránál sokkal többé kerülő whiskeyt. Ernőnek néhány év előtt kifízamodott a lába s most minden különösebb fájdalom nélkül újra kifízamíthatja. Ezt a körülményt használta fel a testvérpár pénzszerezésre. Minden nagyobb várost beutaztak és Ernő minden város villamos vasút társaságnak kocsijáról alkalmas időben leesett, de úgy, hogy kifízamodott a lába. Ekkor aztán pár száz dollárért kiegyezett a társasággal. Most visszakerültek Indianapolishba, ahol pillanatnyi pénzzavar miatt kénytelen volt Ernő a villamos kocsiából (Indianapolishban már harmadszor) leesni és lábát kifízamítani. Véletlenül azonban olyan orvos kezébe került, aki már egyszer helyre-rántotta a lábát s aki felismerte a turpisságot. Átadták a bíróságnak, s ez négyhavi börtönrre ítélte.

Az orosz közigazgatás. Néhai I. Miklós orosz cárról beszélnek a következőket: Uralkodása alatt a kaukázus közigazgatása roppant költséges volt s a deficit mintha sosem akart volna véget érni. A cáz végre az államtanács egy ülésén szóba hozta a dolgot s miniszterektől kért tanácsot, hogy kellene a Kaukázust felvirágoztatni. A cáz látbatólag rossz kedélyben volt s a fömeltóságok jónak látták — hallgatni. Végre is azonban hallgatni nem lehet örökké, fogta hát magát egy nagyérdemű gene-

rális, aki tehát bizvást tanácsolhatott valamit, és „tanácsolt” a cárnak.

— Legjobb volna — azt mondja — a Kaukázust vállalkozó szellemű külföldieknek száz évre bérbe adni; harminczhárom esztendőre németeknek, ezek felvirágoztatják, a mező- és tejgazdaságot; harminczhárom évre angoloknak, ezek fellendítik az ipart és kereskedelmet; és végül ugyanannyi időre olaszoknak, hadd vennének a művészetek is lendületet.

A cáz hallgatja figyelemmel az előterjesztést, mikor aztán a tábornok befejezte, azt kérdi:

— De hisz te az előbb száz évről beszéltél, ez meg csak kilenczvenkilencz.

— Hát arra az utolsó egy évre helyezze oda egy orosz főkörmányzót, egészen bizonyos lehetsz, hogy az egy év alatt megsemmisíti kilenczvenkilencz esztendő munkáját.

A cáz, aki tudvalevőleg jól ismerte birodalmát, nevetett a megjegyzésen s a Kaukázusról többé nem esz szó.

Égő tenger. A mexikói öböl vidékén járt hajósok nagyon érdekes hírt közölnek egy hatalmas tengeri tüzről, amely néhány hét óta a texasi tengerpart közvetlen közelében látható. A lángok állítólag tíz angol négyzetméternyi területre terjednek. A tűz keletkezésének okát nem tudják, de annyit már megállapítottak, hogy az öböl fenekén nagy olajforrás van, amely a tüzet táplálja. Szemtanuk állítása szerint az égő tenger csodásan szép látványt nyújt. Különben éjnek idején, amikor a tenger egész vidéke nappali fényben ragyog.

A legnagyobb postabélyeg. Az Egyesült Államok adott ki néhány év előtt a legnagyobb postabélyegeket, melyeket újságsomagokra ragasztottak. Az öt cientes bélyegek nyolcz centiméter hosszúsággal és öt centiméter magassággal bírtak. A legkisebb levélbélyegeket Mecklenburg-Schwerin hercegség adta ki 1856-ban; ezek alig egy negyed részét tették ki a mostani szokásos bélyegformának. Amint kiszámították, a föld kerekéségén mintegy tizenháromezer féle postabélyeg van.

Az első léghajó. A léghajózás történelmének első jelentős dátumául eddig az 1783-ik évet tekintették, a mikor tudniillik a Mongolfiere testvérek híres fölzállása történt. De még jóval előbből, 1709-ből fönmaradt egy portugál léghajónak, Guzmaónak neve. Erről az érdekes feltalálóról újabb néhány hiteles adat került napvilágra, így több egykoru okmány s Don Guzmaó levelezése pártfogójával, Erzsébet királynéval. VI Károly portugál király feleségével.

Don Bartholomeo Lourenzo de Guzmao 1685-ben született Santos városában s eleinte papnak készült. Később azonban a fizika iránt kezdett érdeklődni s egész életét arra szánta, hogy repülőgépet szerkesszen. Főadatában melegen pártfogolta Erzsébet királyné, a kinek köszönhette, hogy akkor ördögös mesterségét maga a király vette oltalma alá.

1709 augusztus nyolczadikán aránylag jól sikerült kísérletet tett gépével, a melynek Erzsébet királyné adta egyik levelében először a léghajó nevet. A liszaboni Casa da India toronyból kiindulva, diadalmasan szállt el a Torreiro de Pace-ig, a mely mögött a földre szállt.

— A király öröme és a nép üdvriadala méltó volt a látvány felségsé váltához — írta róla levelében Erzsébet királyné — s Liszabon népe Guzmaónak tiszteletből a repülő nevet adta.

Egyébként a készüléknek és működése módjának leírásában nagyon eltérnek az egykoruak. A gép kagyló alakú lehetett s állítólag az elektromosságot és mágnesesét is fölhasználta. Más leírás szerint alakja a madaré volt, csövek lyukgatták át, az ezeken átfutó szél egy elől alkalmazott levegő-zsákot megtöltött s úgy vitte tovább a gépet. Ha pedig nem volt szél, akkor a föltaláló a gép belsejében alkalmazott fém-ből való szerkezettel ért el ugyanolyan hatást.

A leírás további része már egészen mese-szerű. A fölzállást az elektromosság okozta, a melyet a gép tetején alkalmazott borostyánkődarabok s mágneses golyók hoztak létre. De annyi kétségtelen, hogy Guzmaó fölzállt a levegőbe s gépe nem volt valami meglevő levegővel, vagy könnyű gázzal töltött gömb, mint később a Mongolfiere-testvéreké. Ez a gép nehezebb volt a levegőnél s mechanikus uton

át a messze távot kereste, melyet a sűrű hófergeteg eltakart előle. Olyan volt az, akár az ő jóvendő élete. Összekulcsolt kezeit görcsösen mellére szorította, mintha csitítani akarná azt az vihart, a mely tépi, szakgatja könyörtelenül, akár csak az a kint dülő vihar a nyikorgó fákat.

Imádkozott. Nem magáért, az ő lelkét nem nyomta bűn. Azért az emberért imádkozott, a kit ő szeretett és a ki őt földönfutóvá tette.

Rövid imádsága után teljesen megnyugodott. Szinte érthetetlennek látta most már, hogy mit keresett ő ennél az embernél, a ki őt többé nem akarja. Mit áll neki utjában az ő szegénységével. Eltompult lelke egészen érthetőnek magyarázta Bálint ellenszenvét és ő elhatározta, hogy szabaddá teszi. Már nem érzett semmi fájdalmat. Nyugodtan hozzáfogott kevés holmijának csomagolásához. Ne találja őt itt az az ember; ne gondolja, hogy nem tud nélküle megenni. Az a kis idő, egypár év, a mit elvesztett fiatalságából, alig számít, mert dolgozni tud és szeret is, munkájából megélhet mindenkör. Mégis mikor gondolatait tovább fűzte, sötét pir borította szelid arcát, és könnyei újra megeredtek. Eszébe jutott odaadó szerelme, eszébe jutott, hogy azt vetette szemére Bálint, mert nem a hites felesége. De ez csak egy pillanatig tartott. Összeszorított ajkakkal elfojtotta könnyeit. Nem bűne ez neki, hanem erénye volt. De most már, ha még ugy akarná, az a férfi többé nem fogja ölelni. Ez volt az elhatározása. Sietett csomagolni, nehogy itt érje Bálint. Valami nagy idegenkedés kergette kifelé, el messze, abba a hideg, viharos ismeretlenségbe.

Esteledett, mire kész volt mindennel, mikor egyszerre zürzavaros hangok hallatszóttak kívülről. Mintha többen jönnének és valami nehéz tárgyat cipelnének az udvarukba. Üres kíváncsiságból kinézett az ablakon. Mit akarnak ezek az emberek? A sűrűn hulló hó és az esti szürkületben összefolyó fekete tömeg közeledett az ajtóhoz. Rémes gondolat villant meg agyá-

ban és a következő pillanatban kirohant az udvarra a tömeg elé.

Bálintot hozták haza. Mereven, mozdulatlanul feküdt azon a hordágyon, melyen már sok más is vittek haza egy nehéz vészjeljes szolgálat után. Az a viharos hideg éjszaka volt az ő végzete is, mint már sok másé, melyet ott kellett eltöltenie a hóba betemetett mozdonyán.

Vége volt egyszerre a csomagolásnak és minden más elhatározásnak, azt mind máskorra kellett hagyni; akkorra, a mikor az ő emberének nem lesz rá szüksége. Mintha mi sem történt volna, éjjel-nappal ott virrasztott a beteg ágya mellett, heteken át, míg végre Bálint zagya beszedé, melyben hol a mozdonyt, hol Mária, hol meg ismeretlen nevet összevissza emlegetett, értelmessé kezdett válni. Első pillantása Bálintnak Mária, az eset. Mintha valami sötét emlék futott volna át lelkén, összeráncolta homlokát. Megszakadt emlékezetét rendbe akarta hozni. Rossz álmoknak tünt fel előtte valami a multból, amit nem tudott elhinni. Csak mikor András bátyját meglátta ágya mellett, akkor kezdett világosan emlékezni a multból. Eszébe jutott minden.

Bánatos szemei az előtte álló asszonynak halovány szép arcára meredtek és a betegségtől leaszott kezével az asszony kezét kereste bocsánatkérőleg Mária közelebb ment hozzá és odanyújtotta az övét.

— Megvert az Isten engem, — kezdé Bálint — hogy jószágos lelkedet megbántottam. Bocsáss meg, hogy ő is megbocsájtjon nekem.

— Nem haragszom rád Bálint, de most megyek, nincs már szükségem rád, nem akarok utadban állani.

— Én állottam az utatokba bolond fejemmel, — szólalt meg András bácsi — de fogadom, hogy jóvá teszem, és ezzel sietve kifordult az ajtón.

— Ne menj el tőlem, légy az én édes jó hitestársam — kérlette Bálint Mária, és a felindulástól remegő asszonyt gyöngéden magához ölelte.

B. L.

tartotta fönn magát. Ez volt tehát az első aeroplánom.

Természetes, hogy Guzmának készülékéhez fűzött vérmes reményei nem váltak valóra. Szabadalomlevelet kapott ugyan a királytól s mindenkit, a ki találmányát bitorolni, vagy öt munkájában hátráltatni merné, hallálal fenyegettek, de a spanyol örökösödési háború véget vetett nyugodt munkájának, sőt királyi partfogójától is megfosztotta. Később az inkvizíció is figyelmessé lett a kétségtelenül nagy tudású férfira a boszorkányság czimén üldözni kezdte. Ezért Guzmán 1724-ben Spanyolországba menekült. Egy toledói kórházban halt meg az 1725-ik évben.

A tengeralatti távírvonalak. A világ tengeralatti kábelei jelenleg harminczegy magántársaság tulajdonában vannak. E társaságok közül huszonkettő angol, a többi így oszlik meg a nemzetek között: kettő német, négy amerikai és egy-egy francia, dán, meg hollandi. A legjelentékenyebb valamennyi között az angol Eastern Telegraph Company, a mely ezernyolczszázhatszázötven négy társaság egyesüléséből alakult. E társaság kábelei 39 591 tengeri mértföld hosszuak és Angliából Gibraltáron, Maltán, Szuzeen és Adénon keresztül Indiáig nyulnak el. Egy másik nagy kábeivonaluk Angliából Maderián, a Cap-Verde szigeteken, Ascension és Szent Ilona szigetén át megy a Fokföldig. A nem angol társaságok közül legnagyobb a Német-Atlanti társaság, a melynek két kábeivonalát 1900-ban, illetőleg 1904-ben fektették le Newyorkig. Ennek a kábelhálózatnak hossza 9520 mértföld. Valamennyi társaságok kábeleinek hosszát kétszázézer tengeri mértföldre becsülik, a mi 370.000 kilométernek felel meg. Azonkívül egyes államoknak is vannak állami üzemben lévő tengeralatti kábeivonalai, a melyek partmenti városokat, vagy közeli szigeteket kötik össze. A legkiterjedtebb állami kábelhálózata Franciaországnak van, ez közel tízezer tengeri mértföld hosszu. Az Angliával közösen bírt angol-francia kábelén kívül van öt vonal Algírba és Tuniszba, kettő Korszikába, s a többi

gyarmattal is több kábel köti össze az anyaországot. Németországot két állami kezelés alatt álló kábeivonal köti össze Kinával és jelentékeny a parti kábelhálózata is.

Az állatvilág ősei. A természettudományok régi kérdése, hogy mi volt az őskori állatok ama állatfajoknak létezését, a melyek a mai állatvilágtól annyira különböznek? Azon csontváz-maradványok, a melyek az őskori állatok csodálatos méreteit mutatják, nem adnak fölvilágosítást erre a kérdésre, s nem adhat ilyen fölvilágosító magyarázatot az őskor növényvilágának ismerete sem mert nyilvánvaló, hogy az állatok szervezete nemcsak a táplálkozástól, de más egyéb körülménytől is függ. Tudjuk, hogy az állatvilág a föld életének harmadik korszakában keletkezett, mikor a növényi élet már teljes volt s annyi oxigént tett szabaddá, hogy az állati élet megkezdődhetett. Az állatvilág ősei tehát olyan viszonyok között jöttek létre, mikor a levegő kevés oxigént és nagymennyiségű szénavat tartalmazott, a vizekben pedig sok volt a mész. Ilyen életfeltételek mellett a harmadik korszak állatvilága, a saurosok mindenféle faja szükségképpen óriási testi fejlettséget ért el. Bő táplálás mellett nagy mésztartalmu víz állt rendelkezésükre. Ezeknek a fajoknak, a Brontosaurusnak, Morosaurusnak, Driptosaurusnak, Hegosaurusnak, Pleziosaurusnak és a többinek kihelását az idézte elő, hogy amaz életfeltételek, a melyekben kifejlődtek, a kréta-korszakban már annyira megváltoztak, hogy szervezetük e változást vagy egyáltalában nem bírta ki, vagy ivadékuik pusztult bele. A kréta-korszakban ugyanis a vizek már nem oldhattak föl annyi szénavat, mint előbb, mésztartalmuk is egyre csökkent, a légkör oxigéntartalma nőtt s ez okok következtében kihalt a sok ezer évig tartott korszaknak a maitól annyira elütő állatvilága. Bizonyos azonban, hogy egyes saurus-fajok még éltek akkor, mikor a mostani emlősök ősei kezdtek már a vízből kijarogni és megkezdették a lassu áthasonulást a szárazföldi élethez. A

negyedik korszak állatvilágának ős alakja a gyík volt.

A csodák országa. Egy amerikai ujságban érdekesen számol be gróf Schweinitz János keleti utazó ama tapasztalatairól, amelyeket kisázsiai útja alkalmával szerzett. Különösen a »Csodák országa« szolgálhat a kutató szemnek sok érdekes látványossággal. Ez az »ország« Cäsarüa város környékén terül el és arról nevezetes, hogy már régi időkben is azt rebesgették róla, hogy az esti szürkület beálltával a sziklakon mindig megjelennek a legregibb idők királyai, szerzetesei, varázslói stb., hogy ott tanácsot tartsanak. Gróf Schweinitz megtekintette ezeket a sziklákat és azt tapasztalta, hogy ezek 8—10 emeletnyi magasságig emelkedő sziklaüregek, amelyekben az ősidőkben emberek lakhattak. Számos ilyen sziklának az esthomályban tenyleg emberformája van és így nem csodálható, ha a keleti népek élénk fantáziája ezeket a sziklatömböket különféle rémes történetekkel hozza kapcsolatba. Azokból az építkezési maradványokból, amelyeket gróf Schweinitz itt felfedezett, azt következteti, hogy a sziklak között régebben keresztények laktak, akik itt több kőtemplomot is építettek.

Csere.

Rákosi József kispári — kecskeméti tiszauji vonal — pályáor cserélni óhajt. Cserélni szándékozók forduljanak hozzá levélel.

Polgári iskolai magánvizsgálatra előkészít lelkiismeretes szakember. Czimmel és felvilágosítással szolgál a kiadóhivatal.

VÁSZON-, FEHÉRNEMÜ-ÁRUHÁZ

BODÓ ÉS NEMES BUDAPEST BAROSS-TÉR 19.

A BAROSS-SZOBORRAL SZEMBEN.
(A KÖZPONTI PÁLYAUDVAR TÖSZOMSZÉDSÁGABAN).

Áruházunk kizárólag jobb minőségű, kipróbált és feltétlen megbízható árucikket nyújt a vevőközönség rendelkezésére, miért is az összes eladott áruk jó- és színtartóságáért felelősséget vállalunk. Eredeti végbő, vágott anyagmintákat az alább jeltelt vászon, sifon, kanavászok és damaszt árúkból, ugyszintén a férfi ing és női bluzra való eredeti angol zefírből kívánatra készséggel küldünk. Állandóan nagy választék férfi-, női- és gyermek-harisnyákban, valamint különféle matrözingekben. — Menyasszonyi és férfi kelengyék a legszebb kivitelben állandóan raktáron.

Vásznak fehéreneműekre. 1 vég 23 méter.	Sifon, 1 vég 23 méter.	Lepedővászon, varrás nélkül.
Pamut creász 74 cm. széles ára 9,50 kor.	Madepolán, mosott, 20. szám ... ára 15.— kor.	Gyepen fehérített, középvastag .. ára 18.— kor.
Magyar vászon 74 » » » 13.— »	Madepolán, mosott, 50. » ... » 16,50 »	Rózsabegyi, erős szálú » 22.— »
Magyar vászon 84 » » » 14.— »	Madepolán, mosott, 100. » ... » 18.— »	Szepességi, kiváló jó minőség... » 26.— »
Hattyú vászon 84 » » » 17,50 »	Sifon D. 52. szám » 23.— »	
Fehérenemű vászon 84 » » » 20,50 »	Sifon S. 54. » » 27,50 »	Vászon alsó nadrágra.
Kelengye vászon 84 » » » 24.— »		Késmárki erős, tartós minőség.. ára 15.— kor.
Fonál vászon 84 » » » 26.— »	Kanavász- és damaszt-árú ágyhuzatra.	Szepességi sodrott szálú..... » 18,50 »
Eredeti rumburgi vászon minden minőségben.	Csikos damaszt, 1 vég 23 méter ára 21.— kor.	Köpper, 1 méter —,96, Csinvat, 1 m. » 1,20 »
Paplanlepedő-vászon 180 cm. széles, 2.—, 2,50 kor.	Virágos damaszt, 1 » 23 » » 23.— »	Asztalneműek és törülközők.
Kész paplanlepedő..... ára 7.—, 8.— kor.	Czérnázott kanavász, 1 vég 23 m. » 15.— »	6. szem. fehér étkező készlet 6, 8, 10, 12, 18 kor.
Kész lepedő varrás nélkül... » 2,50, 3.— »	Rumburgi lenkanavász, 1 vég 23 m. » 20,50 »	6 szem. kávé készlet ... 3, 5, 7, 9, 12, 16 »
	Angin belső huzatra 1 vég 15.—, 18.—, 20.— »	Dam. törülköző tucatzja 8, 10, 12, 16 »

Saját műhelyünkben készült uri- és női-fehéreneműek, tartós anyagból és elsőrendű elkészítéssel.

Fehér, puha mellü férfi ingek.	Női ingek.	Férfi alsó nadrágok.
A. minőség; szép mintás mellü ára 3,50. 4.— kor.	Madepolán egyszerű kivitel ára 2,60, 3.— kor.	Csinvat, francia gombos szabás. ára 4.— kor.
M. minőség, remek damaszt elővel, ára 5.— »	Madepolán diszes ára 4.—, 5.—, 6.— »	Csinvat, füzös, szabás..... » 3.— »
D. minőség, angol piké betéttel ... » 6.— »	Vászon-ing kézi himzéssel. ára 4.—, 5.— »	Köpper ára gombos 3,20, füzös 2,60 »
	Rumburgi vászon diszes kivitel 8, 10, 12.— »	
Fehér, sima mellü férfi ingek.	Női hálókötös.	Nyári puha színes ingek.
A. minőség ára 3,50 kor.	Szegélyes ára 2,60, 3.— kor.	2 vagy 1 gombos nyakkal.
M. » » 4,50 »	Himzéssel » 4.—, 5.— »	Eredeti angol zefir ára 5,50, 6,50 kor.
D. » » 5,50 »	Diszes kivitel ára 6.—, 8.—, 10.— kor.	Zefir, megbízható jó minőségü » 4.—, 5.— »
Színes férfi ingek.	Férfi háló ing.	Rövid nyári nadrág.. ára 1,50, 2.—, 3.— »
Eredeti angol zefir ára 5.—, 6.— kor.	A. minőség, színtartó szegélydiszszel, ára 3,50 kor.	Fürdőruhák urak és hölgyek részére. Vál plédek minden minőségben.
Francia karton » 4.—, 4,40 »	M. » » 4,40 »	
Mosó karton ára 3,50 »		

Nyakkendők és utazó takarókból állandóan dús választék.

Vidéki megrendelések utánvétellel küldetnek, csomagolás és szállítólevél nem számítanak és 20 koronán felüli megrendelések bérmentre eszközöltetnek. A meg nem felelő árukat visszavesszük, értékét visszafizetjük.

A M. Á. V. t. tisztviselői és alkalmazottai a szabott árakból külön 10% árkedvezményben részesülnek.